

## **Falsafah pemikiran politik Dr. Mahathir Mohamad**

**Rusdi Omar**

[rusdi@uum.edu.my](mailto:rusdi@uum.edu.my)

Sekolah Pengajian Antarabangsa  
Universiti Utara Malaysia

**Sivamurugan Pandian**

[psiva@usm.my](mailto:psiva@usm.my)

Pusat Pengajian Sains Kemasyarakatan  
Universiti Sains Malaysia

### **Abstrak**

Artikel ini membincangkan mengenai pemikiran ‘Mahathirisme’ yang merupakan satu pengamatan terhadap perlambangan falsafah pemikiran politik Tun Dr. Mahathir Mohamad. Istilah ‘Mahathirisme’ dicetuskan dari idea yang melihat keunikan pentadbiran Dr. Mahathir bersama falsafah dan cara pengurusan negara yang ingin dibawanya ke arah negara maju pada tahun 2020. Mahathirisme sebenarnya boleh dilihat daripada bentuk ideologi politik yang melahirkan lima komponen dasar pemerintahan beliau, iaitu nasionalisme, kapitalisme, Islam, populisme dan authoritarianisme. Di samping itu, terdapat empat faktor utama yang membentuk falsafah pemikiran politik beliau iaitu keluarga, penjajahan negara, kedoktoran dan ‘C.H.E Det’. Dengan gabungan idea yang diserap dan digubalkan sebagai falsafah, ‘Mahathirisme’ telah berjaya membawa Malaysia sebagai sebuah negara yang disegani dan dihormati di persada antarabangsa.

### **Pengenalan**

‘Mahathirisme’ merupakan perlambangan falsafah pemikiran politik Dr. Mahathir yang diilhamkan semasa beliau menjadi pemimpin nombor satu negara. Falsafah ini mencerminkan bagaimana beliau mentadbir negara dengan cemerlang bukan sahaja di dalam negara tetapi juga di peringkat antarabangsa. Pemerintahan beliau merupakan satu era yang relatifnya lama iaitu selama 22 tahun.<sup>1</sup> Era kepimpinan Dr. Mahathir diwarnai dengan kejayaan dan pencapaian di dalam pelbagai bidang walaupun pada waktu yang sama ia juga dipenuhi dengan masalah, misalnya konflik di dalam parti Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO) dan berjaya mengharunginya yang mempunyai kecenderungan melemahkan UMNO (Wan Hashim, 1996:1). Beliau merupakan seorang pemimpin yang sungguh istimewa, berwibawa, pragmatik dan berkarisma yang disanjung ramai, sama ada di dalam negara atau luar negara. Malaysia muncul sebagai salah sebuah negara yang pesat membangun di kalangan negara dunia ketiga di bawah kepimpinannya. Corak kepimpinan dan politik beliau telah meninggalkan satu catatan sejarah di dalam arena politik tanahair termasuklah ikon ‘Mahathirisme’ dalam pemerintahannya. Pengunduran Dr. Mahathir telah menyebabkan negara kehilangan seorang arkitek politik dan mahaguru ekonomi yang berwibawa, suatu kehilangan besar pada negara dan bangsa, berakhirnya legasi seorang ‘*thinking politician*’ di dalam genre politik - doktrin Mahathir (Sivamurugan Pandian, 2005:351).

Istilah ‘Mahathirisme’ dicetuskan dari idea yang melihat keunikan pemerintahan Dr. Mahathir bersama falsafah dan cara pengurusan negara yang ingin dibawanya ke arah negara maju di tahun 2020. ‘Mahathirisme’ sebenarnya boleh dilihat daripada bentuk ideologi politik yang melahirkan lima komponen dasar pemerintahan beliau iaitu nasionalisme, kapitalisme, Islam, populisme dan autoritarianisme (Khoo Boo Teik, 1995:7). Ada kajian lain pula yang memperlihatkan Dr. Mahathir di dalam tiga konteks (Ahmad Fawzi Mohd Basri, 1996:1) iaitu:

1. Dasar awam yang disutradarakan oleh Dr. Mahathir untuk mewujudkan sebuah negara yang kukuh dan sebuah kerajaan yang mampu membawa negara ke satu era baru.
2. Strategi politik Dr. Mahathir yang dipentaskannya dalam kerajaan dan parti.
3. Gaya kepimpinan Dr. Mahathir dalam menguruskan parti dan juga kerajaan.

Oleh itu, ‘Mahathirisme’ boleh diandaikan sebagai satu bentuk gaya kepimpinan yang cuba merubah negara kepada satu landasan pembangunan berdasarkan pemikiran dan falsafah diri yang dibawa oleh Dr. Mahathir sendiri. Semasa Dr. Mahathir memerintah negara, prinsip dan amalan yang terkandung di dalam ‘Mahathirisme’ itu diterima oleh rakyat Malaysia keseluruhannya dalam menuju kepada pembangunan dan kemajuan negara.

### **Latar belakang dan pembentukan pemikiran Dr. Mahathir**

Dr. Mahathir Mohamad dilahirkan pada tanggal 20 Disember 1925 di Alor Setar dan merupakan anak bongsu daripada sepuluh orang adik-beradik. Ibu bapa beliau adalah tergolong daripada golongan kelas menengah ketika itu. Ibunya bernama Wan Tempawan manakala bapanya pula bernama Mohamad bin Iskandar. Bapa Dr. Mahathir adalah bekas seorang guru sekolah dan pengaudit kerajaan yang telah menguruskan keluarganya secara konservatif melalui disiplin dan ketegasan dalam usaha memastikan anak-anaknya berjaya dalam pelajaran.

Dr. Mahathir mendapat pendidikan yang baik ketika di awal persekolahannya. Beliau menuntut di Sekolah Melayu Seberang Perak sebelum memasuki *Government English School* di Alor Setar. Setelah beliau memperolehi *Senior Cambridge Certificate*, beliau melanjutkan pelajaran dalam bidang perubatan di *King Edward VII College of Medicine* di Singapura. Ketika menuntut di dalam bidang perubatan, Dr. Mahathir banyak mengasah bakatnya sebagai pemimpin dalam memimpin beberapa persatuan, menyertai beberapa forum, dan sesi-sesi perdebatan serta mengasah bakat sebagai penulis dengan menggunakan nama gelaran ‘C.H.E. Det’<sup>2</sup>. Ketika menuntut di Singapura, beliau telah berkenalan dengan isterinya iaitu Dr. Siti Hasmah Mohd. Ali yang kemudiannya bersama-sama membesarkan tujuh orang anak hasil perkongsian hidup mereka (dua daripadanya adalah anak angkat).

Setelah menamatkan pengajian beliau di Singapura, Dr. Mahathir pulang dan berkhidmat sebagai doktor di dalam sektor kerajaan. Oleh kerana bekerja di sektor kerajaan telah membataskan minat beliau untuk berkecimpung di dalam politik, beliau telah meninggalkan sektor kerajaan dengan membuka klinik persendirian iaitu *MAHA Clinic* pada tahun 1957 di Alor Setar. Ini membolehkan beliau bebas untuk bergiat di dalam politik sepertimana yang beliau inginkan.

Penglibatan Dr. Mahathir dalam dunia politik telah membolehkannya dipilih untuk bertanding kerusi Parlimen Kota Setar Selatan pada tahun 1964. Ini dianggap sebagai tarikh bermulanya kegiatan politik Dr. Mahathir secara menyeluruh iaitu 18 tahun selepas menjadi ahli biasa UMNO. Namun begitu, beliau tewas kepada calon PAS, Yusof Rawa di dalam pilihanraya tahun 1969.<sup>3</sup> Kekalahan ini juga meninggalkan detik hitam kerjaya politiknya apabila dipecat dari UMNO akibat kelantangan mengkritik kepimpinan Tunku Abdul Rahman. Pesaraan Tunku Abdul Rahman dan pelantikan Tun Abdul Razak sebagai Perdana Menteri membolehkan usaha untuk membawa Dr. Mahathir ke dalam politik Malaysia. Usaha dibuat oleh antara lain oleh Tunku Abdullah, Pengerusi UMNO cawangan Rawang dan anggota Parlimen kawasan Rawang serta Dato' Harun Idris, bekas Ketua Pemuda UMNO Malaysia.

Usaha berterusan membolehkannya bersetuju untuk aktif dalam UMNO dan dilantik menjadi ahli Majlis Tertinggi pada tahun 1972, Senator pada tahun 1973 dan Pengerusi FIMA pada tahun yang sama. Pada tahun 1974 pula, beliau kembali bertanding dalam pilihan raya umum dan seterusnya dilantik sebagai Menteri Pendidikan. Dalam masa yang singkat iaitu pada tahun 1976, beliau telah dilantik sebagai Timbalan Perdana Menteri di bawah kepimpinan Perdana Menteri Malaysia yang ketiga iaitu Tun Hussein Onn (1976-81). Dr. Mahathir dilantik sebagai Presiden UMNO yang kelima selepas Tun Hussein mengumumkan perletakan jawatannya dan beliau mengangkat sumpah jawatan sebagai Perdana Menteri Malaysia yang keempat pada 16 Julai 1981.

### **Pembentukan pemikiran Dr. Mahathir**

Secara keseluruhannya, terdapat beberapa faktor penting yang membawa kepada pembentukan pemikiran Dr. Mahathir yang menjadikan beliau seorang yang sukar diramal dan cara pemerintahannya yang terus menjadi perdebatan ramai. Terdapat empat faktor utama yang membentuk falsafah politik beliau iaitu keluarga, penjajahan negara, kedoktoran, dan 'C.H.E. Det'.

Apabila ditinjau daripada hasil didikan ibubapa yang diterima oleh Dr. Mahathir, jelas sekali beliau diasuh dalam suasana penuh berdisiplin, tegas, dan galakan kepada tuntutan pelajaran. Dr. Mahathir pernah menceritakan bahawa:

Saya dibesarkan di dalam suasana rumah yang penuh dengan disiplin. Bapa saya menjalankan disiplin sepertimana di kelas. Bunyi batuk beliau ketika menghampiri rumah sudah cukup menyebabkan saya dan abang-abang saya berkejaran mendapatkan buku (Morais 1982:1).

Proses sosialisasi di dalam keluarga menunjangi keperibadian beliau yang turut terserlah di dalam pentadbirannya. Disiplin dirinya mendasari kemajuan yang dikecapi oleh negara hari ini mengikut acuan sendiri dan nilai ini cuba diterapkan ke dalam rakyat yang dianggap mesti memiliki sikap berdisiplin untuk membangunkan negara. Atas kepercayaan inilah dalam era pemerintahan beliau, Dr. Mahathir telah memperkenalkan beberapa dasar yang berasaskan dua bentuk dasar utama iaitu 1) dasar-dasar ekonomi dan pembangunan negara serta 2) dasar-dasar sosial dan etika dalam usaha membentuk mutu dan kualiti rakyat serta warga pekerja untuk sama-sama berusaha ke arah kemajuan dan pembangunan negara keseluruhannya.<sup>4</sup>

Selain daripada itu, pengalaman sewaktu penjajahan asing banyak mempengaruhi gaya kepimpinan Dr. Mahathir yang memiliki semangat nasionalisme tinggi untuk mentadbir dan menghasilkan pemerintahan sendiri tanpa campurtangan kuasa asing. Dr. Mahathir sering mengingatkan rakyat Malaysia supaya tidak mengabaikan sejarah perjuangan menuntut kemerdekaan. Di samping itu, beliau menggalakkan rakyat Malaysia supaya sentiasa bersatu padu melawan ancaman negara asing untuk menjajah semula Malaysia. Dalam perutusan sempena dengan Hari Kebangsaan Malaysia ke 40, Dr. Mahathir menyatakan bahawa:

Walau apa pun terjadi pada kita, kita tidak harus melupakan sejarah perjuangan kemerdekaan negara kita. Sebab itulah kita mengadakan sambutan Hari Kemerdekaan atau Hari Kebangsaan setiap tahun. Selain daripada menanam semangat cintakan negara di kalangan rakyat, Hari Kebangsaan mengingatkan kita kepada sejarah perjuangan kemerdekaan negara kita. Dengan mengetahui sejarah negara sendiri, kita boleh merancang masa depan negara kita dengan lebih baik dan berkesan (dalam Teuku Haji Ibrahim Alfian, 1998:126).

Sepanjang hidup beliau, Dr. Mahathir telah melalui kehidupan di bawah penjajahan tiga kuasa asing iaitu British, Jepun, dan Siam. Beberapa perkara telah diperhatikan oleh beliau yang seterusnya menjadi landasan pemikiran beliau. Kekalahan British di tangan Jepun telah memberi keyakinan kepada beliau bahawa orang Barat bukanlah bangsa yang terlalu agung sehingga sukar untuk disaingi. Dengan kejayaan Jepun, beliau menyedari bahawa keteguhan dan disiplin tentera Jepun membolehkan mereka menandingi Barat dan menjadi sebuah kuasa dunia yang kuat khususnya dari segi ketenteraan. Ini telah menarik perhatian Dr. Mahathir (1999b:19-20):

Orang Jepun sudah tentu merupakan orang yang sangat berdisiplin, bertatertib dalam cara mereka sendiri, dalam cara mereka menabik, dan menyapa ketua mereka. Kesemua ini meninggalkan kesan ke atas diri saya dan kemudiannya menyakinkan saya bahawa dengan disiplin anda boleh menguasai hampir segala perkara. Oleh yang demikian terdapat satu kesedaran di kalangan kami bahawa jika kami mahu, kami boleh menjadi seperti orang Jepun. Kami mempunyai kebolehan untuk memerintah negara kami sendiri dan mampu bersaing pada tahap yang sama dengan orang Eropah.

Di samping itu, ilmu perubatan juga banyak membantunya mengenalpasti bagaimana cara terbaik mentadbir sebuah negara dengan menggunakan ilmu itu sebagai strategi untuk berhadapan dengan ancaman politiknya. Ini kerana setiap doktor mesti melalui proses memeriksa pesakit, menyelidik rekod sejarah perubatan pesakit, rawatan fizikal, ujian makmal, dan seterusnya mendiagnosiskan pesakit. Menurut Dr. Mahathir (1999a:20-21, 1995a:132), peranan doktor sama dengan pemimpin politik kerana kita perlu memerhatikan setiap masalah termasuklah mengenalpasti dimensi sejarahnya, menganalisis tanda-tanda dan punca-punca permasalahan tersebut, dan akhir sekali mencari jalan penyelesaian yang terus membawa kepada proses tindakan. Cara-cara penyelesaian begini banyak digunakan oleh Dr. Mahathir sepanjang beliau menerajui kepimpinan negara. Pemikiran Dr. Mahathir boleh diumpamakan dengan penyakit barah di kaki. Sebelum barah di kaki itu merebak ke anggota badan lainnya, maka haruslah dipotong kaki tersebut. Begitu juga di dalam politik, beliau akan cuba mencari

jalan penyelesaian ke atas cabaran kepimpinannya sebelum ia berlanjutan supaya ia tidak menjejaskan urusan pentadbiran atau menggugat kestabilan negara.

Akhir sekali, faktor 'C.H.E. Det' menggambarkan usaha Dr. Mahathir menyebarkan idealisme beliau melalui penulisan. Penulisan yang beliau lakukan bukan sahaja mampu memberi pulangan wang kepada beliau ketika menuntut di Singapura malah bakat menulis digunakan untuk menyalurkan idea-idea pemikiran beliau berkenaan situasi semasa. Ketika menulis menggunakan nama samaran 'C.H.E. Det', beliau banyak menulis berkenaan isu-isu kemasyarakatan khususnya berkenaan pendidikan tinggi masyarakat Melayu, kebebasan wanita Melayu, tarian tradisional dan kehidupan masyarakat Melayu (Mahathir, 1995b). Kebolehan ini juga digunakan sewaktu peringkat awal bersama UMNO dimana beliau bersama dengan sekumpulan pemimpin muda UMNO telah menghasilkan sebuah akhbar bertajuk 'Pemerhati'. Walau bagaimanapun, akhbar tersebut hanya bertahan selama 18 bulan sebelum penerbitannya dihentikan oleh kepimpinan UMNO pada ketika itu (Funston, 1998:10). Hasil kreativiti beliau di dalam bidang penulisan ini membolehkan beliau menulis karya yang penuh kontroversi seperti *'The Malay Dilemma'* dan *'The Challenge'*. Melalui penulisan ini, beliau telah menonjolkan idea bukan sahaja berkenaan masyarakat Malaysia malahan meliputi senario Asia dan global terutama isu yang berkaitan dengan ekonomi dan pembangunan negara.

#### **Falsafah pemikiran politik Dr. Mahathir**

Dr. Mahathir melihat dunia ini penuh dengan ketidakadilan. Bagi beliau, senario dunia ini tertegak berdasarkan konsep keadilan yang berprinsipkan *'might is right'* atau 'siapa paling kuat dialah yang berkuasa' (Mahathir, 1993:7). Menurut Dr. Mahathir, cara terbaik bagi sebuah negara seperti Malaysia ialah pentadbiran yang stabil selari dengan kekuatan ekonomi dan mampu bersaing dengan negara-negara maju yang lain untuk mengelakkan penjajahan berterusan melalui kuasa ekonomi negara-negara dunia pertama.

Selain itu, Dr. Mahathir merasakan bahawa untuk memerintah Malaysia, autoriti atau pihak pemerintah perlulah kuat lagi dihormati. Bagi beliau tanpa autoriti yang kuat sesuatu masyarakat itu boleh terjerumus ke arah anarki.<sup>5</sup> Dr. Mahathir (1996:7-8) menjelaskan:

Negara-negara membangun boleh melakukan sesuatu melalui kerajaan yang lemah atau tiada kerajaan sekali pun. Namun Negara-negara Sedang Membangun tidak dapat berfungsi sekiranya tanpa autoriti yang kuat daripada kerajaan. Kerajaan yang tidak stabil dan lemah akan menyebabkan berlakunya kekacauan, dan kekacauan tidak akan membawa pembangunan dan kemakmuran bagi negara-negara sedang membangun. Perpecahan politik akan menjejaskan masa dan minda setiap orang, seperti yang boleh dilihat di kebanyakan negara-negara sedang membangun masa kini.<sup>6</sup>

Walaupun begitu, kekukuhan dan kekuatan autoriti secara mutlak tidaklah membawa kepada pembangunan dan kemakmuran negara sebagaimana rejim Pol Pot di Kemboja, Stalin di Soviet Union, dan Adolf Hitler di Jerman. Namun autoriti yang kuat adalah penting untuk menjamin pembentukan pemerintahan yang bukan sahaja menjamin hak-

hak individu malah kewajipan ke atas masyarakat juga terpelihara. Oleh sebab itulah, Dr. Mahathir merasakan bahawa kegiatan badan-badan bukan kerajaan (NGO) atau kumpulan pendesak harus dipantau daripada berkemampuan bersaing dengan autoriti. Bagi beliau, NGO atau kumpulan pendesak ini boleh menjejaskan proses pembangunan terutama dari aktiviti-aktiviti yang bertujuan untuk berkonfrantasi dengan usaha kerajaan untuk membawa perubahan ke atas taraf hidup masyarakatnya (Mahathir, 1982a:127).

Di dalam usaha Dr. Mahathir (1999a:69) menekankan atau memperkenalkan nilai-nilai Asia kepada dunia, beliau menganggap bahawa masyarakat Asia menekankan kepentingan norma bermasyarakat dan keluarga. Beliau mengkritik nilai-nilai Barat khususnya dari fahaman liberalisme yang menekankan kepada penjagaan kepentingan hak-hak individu. Dalam menggerakkan masyarakat yang membangun seperti Malaysia, hak-hak individu tidak sekali-kali mengatasi hak-hak masyarakat dan sentiasa diberikan keutamaan sekaligus mengatasi hak-hak individu. Dr. Mahathir sering merujuk kepada senarai nilai-nilai sosial masyarakat di Asia Timur berdasarkan satu soal selidik yang dilakukan oleh David I. Hitchcock<sup>7</sup> bagi tujuan memperlihatkan perbezaan antara nilai-nilai Asia Timur berbanding nilai-nilai Barat di samping cuba menonjolkan bagaimana pentingnya masyarakat kepada penduduk Asia Timur berbanding individu. Antara nilai-nilai sosial yang ditekankan oleh masyarakat Asia Timur ialah 1) masyarakat yang teratur, 2) masyarakat yang harmoni, 3) kebertanggungjawaban kakitangan awam, 4) keterbukaan kepada idea-idea baru, dan 5) menghormati autoriti atau pemerintah. Ini jelas berbeza dengan nilai-nilai Barat yang lebih condong kepada 1) kebebasan berpendapat, 2) kebebasan diri, 3) hak individu, 4) debat terbuka, 5) berfikir untuk diri sendiri, dan 6) kebertanggungjawaban kakitangan awam (Mahathir 1995c:10 dan 1999a:74). Nilai-nilai ini penting dalam memahami kelainan cara berpolitik, cara pemimpin memerintah, dan cara pemikiran rakyat terhadap pemerintah yang mempengaruhi sistem pemerintahan dan sikap masyarakat Asia khususnya di Malaysia.

Kepentingan kepada nilai, budaya dan etika masyarakat sering ditekankan dalam hampir sebahagian besar karya-karya dan ucapan-ucapan beliau. Untuk mengubah sesuatu masyarakat maka nilai, budaya, dan etika masyarakat itu perlulah diubah supaya ia sesuai dengan keperluan semasa yang dilihat sebagai intisari kepada kebangkitan sesuatu masyarakat atau bangsa itu. Ketika menyampaikan perutusan Sempena Tahun Baru 1996, Dr. Mahathir menyatakan :

Maju mundurnya sesuatu bangsa tidak bergantung kepada keturunan kaum atau warna kulit. Sebab itu ada bangsa Eropah yang amat mundur dan ada bangsa Asia yang termaju sekali. Maju mundurnya sesuatu bangsa bergantung kepada budaya bangsa itu. Dan budaya bukan sesuatu yang tetap dan tidak dapat diubah. Budaya berubah sepanjang masa dan boleh dicorak secara sengaja.<sup>8</sup>

Oleh kerana itulah, beberapa dasar kerajaan yang digubal ketika pentadbiran beliau bertujuan untuk memperbaiki sistem nilai, budaya, dan etika ini pada bukan sahaja masyarakat Melayu malah seluruh kaum yang ada di Malaysia. Misalnya Dasar Pandang Ke Timur; Kempen Bersih, Cekap, dan Amanah; Dasar Penerapan Nilai-Nilai Islam Di Dalam Pentadbiran; dan Kempen Kepimpinan Melalui Teladan yang merupakan dasar-dasar yang berkehendakkan satu tindakan sosial dan etika kerja yang

positif. Ini akan mengubah pemikiran dan budaya masyarakat itu kepada sesuatu yang progresif iaitu ke arah kemajuan dan kemakmuran negara.

Ramai pengkaji politik Malaysia berbelah-bahagi dalam menjelaskan bentuk pemerintahan yang dijalankan oleh rejim Dr. Mahathir ini. Ada yang beranggapan bahawa Malaysia telah mengubah suai bentuk demokrasi (Means 1976, Milne dan Mauzy 1977, Von Vorys, 1975). Sesetengah penganalisis politik menganggap Malaysia hanya mengamalkan sistem separuh demokrasi (Zakaria Haji Ahmad, 1989) dan ada juga menganggap Malaysia telah mengamalkan autoritarianisme (Crouch, 1996). Secara luarannya, Malaysia masih mengamalkan struktur perlembagaan demokrasi dan pemerintahan yang bercorak demokrasi berparlimen. Namun beberapa proses terpenting demokrasi seperti '*rule of law*', kebebasan bersuara, kebebasan akhbar, keadilan sosial, dan sebagainya telah dibatasi oleh pihak pemerintah demi menjaga kestabilan politik Malaysia dan kemakmuran negara.

Dalam temuramah beliau dengan *Cable News Network* (CNN) pada 2 September 1997, Dr. Mahathir menjelaskan bahawa proses demokrasi yang diamalkan oleh Malaysia banyak berkait rapat dengan sokongan dari proses pilihan raya yang dipraktikkan lima tahun sekali:

Prinsip demokrasi diamalkan di Malaysia. Ini kerana rakyat yang memilih kerajaan dan kehadiran kami adalah kerana sokongan rakyat. Jika rakyat tidak menyukai kami, mereka boleh mengeneipkan kami. Namun rakyat telah menunjukkan sokongan kepada kami dalam pelbagai cara dan kami rasakan ini (sokongan rakyat) adalah bukti demokrasi. Yang nyata ialah sesetengah rakyat tidak bersetuju (satu ketidakpersetujuan yang minoriti) tidak menunjukkan bahawa kami tidak demokratik. Kami percaya kepada demokrasi dan kami mengamalkan demokrasi.<sup>9</sup>

Sementara itu, ketika berucap dalam Konvensyen Ulangtahun UMNO ke-50, Dr. Mahathir menyatakan lagi bahawa:

Kita di Malaysia telah memilih demokrasi kerana kita percaya rakyat lebih tahu bagaimana mereka harus diperintah. Bahawa mereka berasal daripada masyarakat feudal terbukti dengan pengekalannya perkataan 'Kerajaan', iaitu pemerintahan oleh Raja, sebagai nama untuk institusi pemerintahan. Walaupun di Malaysia kita masih kekalkan Sistem Beraja tetapi Raja tidak lagi memerintah atau mempunyai kuasa mutlak. Bahawa kita mengamalkan demokrasi menjadi jelas kerana badan yang memerintah, iaitu Jemaah Menteri, dianggotai oleh wakil-wakil yang dipilih oleh rakyat. Raja diletak sebagai kepala negara. Sistem ini yang diambil daripada Raja Berperlembagaan ... memberi tempat kepada Raja tanpa meniadakan hak rakyat.<sup>10</sup>

Maka jelaslah Dr. Mahathir mempunyai tanggapannya sendiri berkenaan demokrasi yang harus diamalkan di Malaysia. Bagi beliau Malaysia tidak harus mengamalkan demokrasi sepertimana yang diamalkan di negara-negara Barat kerana pegangan nilai masyarakat Malaysia yang berlainan tentang pentingnya setiap majoriti rakyat mendapat haknya yang terbaik dan seterusnya menjamin berlakunya kestabilan politik.

Suara ramai dan amalan demokrasi di satu negara boleh menjadi penindasan dan penyeksaan di negara lain. Ini kerana di negara-negara demokrasi sendiri rakyat tidak dapat hidup aman, stabil dan tenteram kerana demokrasi melumpuhkan peranan siapa sahaja yang dipilih untuk memerintah. Bagi Dr. Mahathir, apabila demokrasi rakyat berpecah-belah bukan sahaja suara ramai atau majoriti yang menentukan siapa yang memerintah tetapi yang menentukan siapa yang sebenarnya berkuasa ialah sebilangan minoriti yang berkehendakkan kepentingan mereka diutamakan. Sementara itu, jika demokrasi bermakna pemerintahan oleh majoriti, maka orang Melayu yang menjadi majoriti rakyat Malaysia boleh menggunakan sentimen perkauman untuk mendirikan pemerintahan Melayu sahaja dengan menindas kaum-kaum lain, menukarkan sempadan pilihan raya, dan mengambil semua kekayaan negara. Sebaliknya dengan menggunakan demokrasi cara UMNO, masyarakat Melayu memilih untuk bekerjasama dengan kaum-kaum lain dengan tidak mengenepikan hak minoriti sebagai mengutamakan keadilan untuk semua pihak supaya politik menjadi lebih stabil dan sistem demokrasi termasuklah pilihan raya dapat diamalkan secara berterusan (Mahathir, 1998:40).

Dr. Mahathir juga berpendapat bahawa sistem demokrasi tidaklah sempurna kerana terdapat banyak kecacatan dalam demokrasi. Tetapi berbanding dengan sistem-sistem pemerintahan yang lain, ia adalah sistem yang terbaik sekali yang pernah dicipta oleh manusia di seluruh negara berbilang kaum dan agama seperti Malaysia. Malah Dr. Mahathir juga beranggapan bahawa sistem demokrasi sesuai dengan sistem pemerintahan Islam terutama yang bersangkutan dengan pemilihan pengganti pemimpin utama negara yang menekankan sokongan negara. Ini kerana baik apa juga sistem sama ada Islam atau pun demokrasi, sekiranya manusia lemah dan tidak patuh kepada sistem, apa juga sistem yang dipilih tentu ada kelemahan dan kegagalannya.

Islam pula pada pandangan Dr. Mahathir, sedang mengalami zaman merosot yang disebabkan umat Islam kini tidak lagi mengamalkan nilai-nilai asal yang disebarkan oleh Islam. Nilai-nilai Islam menurut beliau ialah juga merupakan nilai-nilai sejagat<sup>11</sup> yang sama atau diterima oleh bangsa dan agama lain iaitu nilai-nilai seperti bersih, jujur, keadilan, disiplin, amanah, cekap, dan sebagainya, bukannya undang-undang Islam seperti yang difahami oleh orang lain (Abdul Rahman Haji Abdullah 1998:218-219). Tambah Dr. Mahathir (1999c:145) lagi, Nabi Muhammad s.a.w. menyeru umat Islam ke arah perpaduan dan persaudaraan, sebaliknya yang berlaku ialah perpecahan dan permusuhan sesama penganut Islam. Permusuhan sesama Islam ini telah memudahkan pihak Barat mengecap masyarakat Islam di dunia ini sebagai pengganas. Malah media-media asing pula dengan mudah memperkenalkan istilah-istilah seperti fundamentalis, ekstrimis, dan *terrorist* bagi menggambarkan keburukan Islam yang melahirkan umat yang ganas.

Oleh sebab itu, Dr. Mahathir menyeru tokoh-tokoh Islam agar perlu berijtihad atau menggunakan akal seluas-luasnya kerana sejak berkurun-kurun umat Islam mengalami kemunduran disebabkan tafsiran yang salah terhadap Islam oleh para ulama dan pentafsir al-Quran lain. Di samping itu, beliau menekankan agar tidak mencampuradukkan antara agama dan politik (Abdul Rahman Haji Abdullah, 1998:209-211).<sup>12</sup> Tambah Dr. Mahathir lagi:

Memakai pakaian abad ke-7 dan menolak ilmu, kemahiran, dan teknologi moden tidak akan menjadikan orang muslim lebih Islamnya (*New Straits Times*, 16 Mac 1995).

Maka pemikiran dan nilai-nilai umat Melayu Islam di Malaysia perlulah diubah supaya lebih berdisiplin yakni yang percaya kepada kebolehan sendiri dan boleh menerima idea-idea serta pemikiran baru berdasarkan ilmu-ilmu baru. Ini lantas membolehkan Malaysia menjadi sebuah negara yang kuat lagi dihormati.

Prinsip '*rule of law*' atau 'pemerintahan berasaskan undang-undang' dilihat adil pada pandangan seluruh masyarakat manusia. Bagi Dr. Mahathir, undang-undang boleh dipengaruhi oleh budaya dan tamadun masyarakat masing-masing. Dr. Mahathir menambah lagi bahawa :

Pada zaman dahulu undang-undang sengaja membezakan antara anggota masyarakat mengikut budaya dan pendapat di zaman berkenaan ... Dapatlah kita lihat bahawa '*rule of law*' tidak semestinya adil sepanjang masa. Apa yang dianggap pada satu zaman boleh dianggap tidak adil pada zaman yang lain. Walaupun konsep keadilan dikatakan '*universal*', iaitu sama bagi semua manusia tetapi tafsiran dan taksiran tentang sesuatu perkara boleh berbeza.<sup>13</sup>

Oleh itu, tidak hairanlah Dr. Mahathir masih mengekalkan beberapa akta seperti Akta Keselamatan Dalam Negeri (ISA), Akta Rahsia Rasmi (OSA), Akta Hasutan dan banyak lagi akta yang dilihat oleh beliau sebagai usaha mengekalkan kestabilan negara kesan daripada persekitaran dalam negara yang terdiri daripada pelbagai kaum, agama, kebudayaan, dan adat yang terdapat di Malaysia. Namun begitu, pelbagai pihak khususnya aktivis-aktivis hak asasi manusia melihat akta-akta terbabit sebagai menyekat kebebasan rakyat yang seterusnya melemahkan pengamalan hak asasi manusia di Malaysia.

Kebebasan akhbar adalah dituntut oleh kesemua negara yang mengamalkan sistem pemerintahan yang bercorak demokrasi. Kawalan kepada kebebasan akhbar di satu segi menjamin kepada kestabilan politik, sosial, dan kemakmuran ekonomi terutamanya bagi negara yang berbilang bangsa, budaya, dan agama seperti Malaysia. Namun begitu, sering dibimbangi alasan tersebut membawa kawalan akhbar oleh pihak parti yang memerintah untuk menafikan kebebasan bersuara pihak lain khususnya dari pihak parti pembangkang. Di dalam ucapan beliau di Perhimpunan Agung ke-48 PBB, Dr. Mahathir menjelaskan bahawa:

Malaysia percaya kepada kebebasan akhbar. Tetapi kebebasan itu, sebagaimana juga kebebasan dan hak-hak lain, mesti seiring dengan tanggungjawab. Kami akan terus mengharapkan media Malaysia bertanggungjawab, tetapi kami tidak akan mengetepikan perlunya penguatkuasaan tanggungjawab ini. Tetapi kepada akhbar antarabangsa, kita hanya boleh berharap dan berdoa bahawa mereka menyedari kerosakan yang mereka lakukan.<sup>14</sup>

Dr. Mahathir berpendapat demi kesejahteraan majoriti rakyat dan kestabilan politik di Malaysia, kebebasan akhbar mahupun kebebasan-kebebasan yang lain seperti kebebasan bersuara dan debat terbuka boleh dibataskan penggunaannya. Dari perspektif ini jugalah, rejim pimpinan Dr. Mahathir sering dikritik kerana menggunakan akta-akta tertentu seperti Akta Mesin Cetak dan Penerbitan, Akta

Hasutan, dan beberapa akta lagi untuk membataskan kebebasan rakyat dalam bersuara, mengkritik kerajaan dan menyatakan pendapatnya.

Sementara itu apabila berbicara berkenaan keadilan sosial, Dr. Mahathir sering mengaitkan kemajuan dan kemakmuran ekonomi akan seterusnya menjamin kepada tertegaknya keadilan sosial di Malaysia. Seriusnya keperluan kepada keadilan sosial ini dijelaskan daripada kata-kata Dr. Mahathir (1997:5) berikut :

Jika kita lupa akan objektif kelapan Wawasan 2020 itu yakni perjuangan menegakkan keadilan sosial dari segi ekonomi, maka kita pastilah akan menanggung akibatnya. Biatlah saya ulang sekali lagi: jika kita melupakan perjuangan menegakkan keadilan sosial dari segi ekonomi, maka kita pastilah akan menanggung akibatnya.<sup>15</sup>

Keadilan sosial dari segi ekonomi ini menghuraikan berkenaan 'hak sama rata' atau 'equality' yang menjamin kekayaan negara dan kemajuan ekonomi dikongsi bersama oleh setiap kaum yang ada di Malaysia secara permuafakatan, adil dan saksama.

Di dalam buku berjudul '*The Malay Dilemma*', Dr. Mahathir (1982b:82) pernah membangkitkan kepada perlunya hak sama rata bagi semua kaum dari segi sosial, ekonomi dan politik. Hal ini dikaitkan dengan penduduk Malaysia yang terdiri dari pelbagai kaum. Oleh sebab itu, dasar-dasar seperti Dasar Ekonomi Baru (DEB) dan Dasar Pembangunan Nasional (DPN) diperlukan bagi pembasmian kemiskinan dan penyusunan semula masyarakat yang bertujuan memperbaiki ketidakseimbangan sosial dan ekonomi antara kaum. Ini seterusnya akan menyumbang ke arah mengukuhkan perpaduan negara. Ini juga dapat mengurangkan ketidakseimbangan ekonomi di antara golongan kaya dengan miskin dan juga di kalangan etnik. Ketidakseimbangan ekonomi ini akan dapat dikurangkan berasaskan prinsip pembangunan seimbang dan pengagihan kekayaan negara yang saksama untuk mencapai keadilan sosial dan seterusnya memperkukuhkan perpaduan negara. Ini menunjukkan penggabungan keseimbangan kaum dengan pertumbuhan ekonomi mampu membawa negara ke arah kestabilan politik dan wujudnya satu jalinan hubungan yang harmonis antara golongan-golongan kaum yang terdapat di Malaysia (Mahathir, 1999c:119).

## Kesimpulan

Secara keseluruhannya, kita dapat melihat bagaimana istilah 'Mahathirisme' ini dibentuk bukan sahaja melalui penguatkuasaan dasar pembangunan dan kestabilan masyarakat itu sendiri, malah ia juga melibatkan gaya kepimpinan dan falsafah diri yang diterjemahkan oleh Dr. Mahathir dalam amalannya mentadbir negara. Sosialisasi yang diterima oleh Dr. Mahathir sebelum menceburi politik banyak membantunya mengembangkan bakat dari segi kepimpinan yang seterusnya menjadikan beliau salah seorang Perdana Menteri Malaysia yang berpandangan jauh. Idea-idea bernas dan falsafah yang unik membolehkan beliau melakukan sesuatu yang sukar diramal dalam membawa Malaysia ke landasan kemajuan. Pemerintahan Malaysia yang diperkenalkan oleh Dr. Mahathir jelas menunjukkan satu bentuk pemerintahan demokrasi mengikut acuan sendiri yang mengutamakan kestabilan politik, kemakmuran ekonomi dan kemajuan negara. Selepas 22 tahun mentadbir negara, beliau bersara pada 31 Oktober 2003 dan penggantinya, Datuk Seri Abdullah Ahmad

Badawi masih mempertahankan beberapa agenda perjuangan Dr. Mahathir walaupun melaksanakannya dengan gaya dan corak pentadbiran yang berbeza.

**Rujukan:**

- Abdul Rahman Haji Abdullah, (1998). *Pemikiran Islam di Malaysia: Sejarah dan aliran*. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ahmad Fawzi Mohd Basri, (1996). Mahathirisme: Suatu pemetaan politik Malaysia. *Seminar Kepimpinan Politik Malaysia Peringkat Kebangsaan*. 16-17 Julai. Bangi: UKM.
- Crouch, H., (1996). *Government and society in Malaysia*. New South Wales: Allen & Unwin.
- Funston, J., (1998). Political careers of Mahathir Mohamad and Anwar Ibrahim: Parallel, intersecting and conflicting lives. *Kertas Kerja IKMAS*. No. 15. Julai. Bangi : Institut Kajian Malaysia dan Antarabangsa (IKMAS), UKM.
- Hwang In-won., (2003). *Personalized politics: The Malaysian state under Mahathir*. Singapura: ISEAS
- Khoo Boo Teik, (1995). *Paradoxes of Mahathirism: An intellectual biography of Mahathir Mohamad*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Mahathir Mohamad, (1982a). *Cabaran!* Kuala Lumpur: Penerbitan Pustaka Antara.
- Mahathir Mohamad, (1982b). *Dilema Melayu*. Ibrahim Saad (terj.). Kuala Lumpur: Federal Publications.
- Mahathir Mohamad, (1993). Islam as a religion of justice. *Islam and Justice*. IKIM (ed.). Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM).
- Mahathir Mohamad dan Shintaro Ishihara, (1995a). *The voice of Asia: Two leaders discuss the coming century*. Baldwin, F. (terj.). Tokyo: Kodansha International Ltd.
- Mahathir Mohamad, (1995b). *The early years 1947-1972*. A. Kadir Jasin (ed.), Kuala Lumpur: Berita Publishing.
- Mahathir Mohamad, (1995c). Let's have mutual cultural enrichment. *New Straits Times*. 16 Mac.
- Mahathir Mohamad, (1996). Keynote address. *Human wrongs: Reflections on western global dominance and its impact upon human rights*. JUST (eds.), Pulau Pinang : Just World Trust (JUST).
- Mahathir Mohamad, (1997). Wawasan 2020: Tinjauan enam tahun kemudian. *Pemikir*. Bil. 9. Julai-September.

- Mahathir Mohamad, (1998). *The challenges of turmoil*. Petaling Jaya: Pelanduk Publications.
- Mahathir Mohamad, (1999a). *A new deal for Asia*. Petaling Jaya: Pelanduk Publications.
- Mahathir Mohamad, (1999b). *Kebangkitan semula Asia*. Petaling Jaya: Pelanduk Publications.
- Mahathir Mohamad, (1999c). *Jalan ke puncak*. Petaling Jaya: Pelanduk Publications.
- Means, G.P., (1976). *Malaysian politics*. Ed. 2. London: Hodder and Stoughton.
- Milne, R.S. dan Mauzy, D.K., (1977). *Politics and government in Malaysia*. Singapore: Federal Publications.
- Morais, J.V., (1982). *Mahathir: A profile in courage*. Petaling Jaya: Eastern Universities Press.
- New Straits Times*, (1999). Dr. Mahathir's world analysis: Events augur well for Indonesians. 2 November 1999.
- Sivamurugan Pandian, (2005). *Legasi Mahathir*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors.
- Teuku Haji Ibrahim Alfian, (1998). Pemikiran Mahathir tentang sejarah dan kegunaannya. *Pemikir*. Bil. 11. Januari-Mac.
- Von Vorys, K., (1975). *Democracy without consensus*. Princeton: Princeton University Press.
- Walsh, J., (1993). Asia's different drum. *TIME*. 14 Jun 1993.
- Wan Hashim Wan Teh, (1996). Kepimpinan Dr. Mahathir: Beberapa kekuatan dan kelemahan. *Seminar Kepimpinan Politik Malaysia Peringkat Kebangsaan*. 16-17 Julai. Bangi : UKM.
- Zakaria Hj. Ahmad, (1989). Malaysia's semi-democracy, in *Democracy in developing countries*, Diamond, L., Linz, J.C., dan Lipset (eds.). Vol. 3 Asia. Boulder: Lynne Rienner.

## Nota akhir

<sup>1</sup> Dr. Mahathir mula menerajui kepimpinan negara sejak Julai 1981 sebelum bersara pada Oktober 2003 dan digantikan oleh Dato' Seri Abdullah Ahmad Badawi.

<sup>2</sup> Che Det ialah nama timang-timangan Dr. Mahathir yang diberikan oleh keluarganya.

<sup>3</sup> Beliau pernah ditawarkan untuk bertanding kerusi Dewan Undangan Negeri dalam pilihan raya tahun 1959 tetapi menolaknya.

<sup>4</sup> Dasar-dasar ekonomi dan pembangunan negara ialah dasar-dasar seperti Wawasan 2020, Dasar Pembangunan Nasional, Dasar Persyarikatan Malaysia, dan Dasar Penswastaan. Manakala dasar-dasar sosial dan etika kerja melibatkan Dasar Penerapan Nilai-Nilai Islam Dalam Pentadbiran, Kempen Bersih, Cekap, dan Amanah, Dasar Pandang Ke Timur serta Kepimpinan Melalui Teladan.

<sup>5</sup> Zakaria Haji Ahmad pernah menyatakan bahawa di Asia masyarakat umum tidak akan bertoleransi dengan kerajaan yang lemah kerana ia merupakan satu laluan menuju kegagalan di dalam pemerintahan. Tambah beliau lagi, kerajaan yang baik ialah kerajaan kuat yakni yang mempunyai autoriti yang luas. Lihat James Walsh, Asia's Different Drum. *TIME*. 14 Jun 1993. hlm 17.

<sup>6</sup> Ucapan Dr. Mahathir di dalam majlis perasmian sebuah persidangan antarabangsa anjuran *Just World Trust* (JUST) bertajuk '*Rethinking Human Rights*' pada bulan Disember 1994 bertempat di Kuala Lumpur.

<sup>7</sup> David I. Hitchcock adalah bekas Pengarah Hal ehwal Asia Timur dan Pasifik bagi Agensi Maklumat Amerika Syarikat yang mana beliau telah menjalankan satu soal selidik untuk membandingkan nilai-nilai masyarakat Asia Timur dan Amerika Syarikat pada tahun 1994. Di dalam kajian tersebut beliau menemubual rakyat Amerika Syarikat dan Asia Timur (Jepun, Thailand, China, Korea, Malaysia, Singapura, Indonesia, dan Filipina) bagi mereka memilih enam nilai-nilai sosial dan lima nilai-nilai peribadi yang dirasakan sering mempengaruhi kehidupan mereka. Untuk mengetahui keputusan keseluruhan kajian tersebut sila lihat David I. Hitchcock. 1994. *Asian Values and the United States: How much Conflict?*. Washington: Center for Strategic and International Studies.

<sup>8</sup> Perutusan Dr. Mahathir sempena Tahun Baru 1996 melalui Radio dan Televisyen Malaysia (RTM) pada hari Ahad 31 Disember 1995 jam 8.30 malam.

<sup>9</sup> Wawancara Dr. Mahathir dengan stesen televisyen *Cable News Network* (CNN) pada 2 September 1997.

<sup>10</sup> Ucapan Dr. Mahathir di Konvensyen Ulangtahun UMNO ke-50 di Dewan Merdeka, Pusat Dagangan Dunia Putra, Kuala Lumpur pada 11 Mei 1996.

<sup>11</sup> Kesejagatan nilai-nilai Islam tidak dapat dinafikan namun perbezaan utama nilai-nilai Islam dengan nilai-nilai yang lain seperti nilai-nilai Barat dan Asia ialah nilai-nilai Islam adalah berasaskan kepada perutusan wahyu yang bersumberkan al-Quran dan Sunnah. Islam menghendaki setiap umatnya beriman dan melakukan kebaikan serta menghindarkan keburukan. Allah berfirman yang bermaksud "Kamu semua adalah

---

umat terbaik yang dilahirkan untuk manusia, menyuruh kepada yang makruf dan mencegah daripada yang mungkar serta beriman kepada Allah" (Surah Ali Imran, 3:110).

<sup>12</sup> Kenyataan Dr. Mahathir mengenai perkara tersebut boleh dirujuk dalam *Berita Harian*. 11 September, 1994. Jangan Campur Aduk Agama, Politik dan *Utusan Malaysia*, 10 Januari 1995. Mundur Kerana Tafsiran Salah.

<sup>13</sup> Ucapan Dr. Mahathir di Konvensyen Ulangtahun UMNO ke-50 di Dewan Merdeka, Pusat Dagangan Dunia Putra, Kuala Lumpur pada 11 Mei 1996.

<sup>14</sup> Ucapan Dr. Mahathir di Perhimpunan Agung Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu ke-48 di New York pada 1 Oktober 1993.

<sup>15</sup> Sedutan ucapan Dr. Mahathir pada Kongres Kebangsaan Wawasan 2020 di Sunway Lagoon Resort Hotel pada hari Selasa 29 April 1997.